

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ РЕСУРСОЗНАВСТВА ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН*О.І. Сметанюк, О.М. Горошко*Вищий державний навчальний заклад України «Буковинський державний медичний університет»
м. Чернівці, Україна**Ключові слова:**
заклад вищої
освіти, інноваційні
технології навчання,
ресурсознавство
лікарських рослин.Буковинський медичний
вісник. Т.23, № 3 (91).
С. 166-169.**DOI:**
10.24061/2413-0737.
80**E-mail:**gorolesya@ukr.
net**Резюме.** З метою оптимізації освітньої діяльності одним із напрямків є використання інноваційних технологій, які дозволяють студентам ефективно використовувати навчально-методичну літературу та наочні матеріали.**Мета роботи** — вивчення ефективності удосконалення навчального процесу з використанням контекстного навчання, як одного з видів інноваційних методів.**Матеріал і методи.** Впровадження у навчальний процес практично-орієнтованих методів викладання предмета «Ресурсознавство лікарських рослин» серед студентів V курсу фармацевтичного факультету.**Результати.** У роботі відображені особливості використання інноваційних технологій у закладі вищої освіти, які базуються на методі проектів. Визначені їх переваги при оцінюванні студентів та перспективи даних методів у досягненні основної мети закладу вищої освіти — формування фахівця як конкурентоспроможної особистості.**Висновок.** Впровадження методу проектів у навчальному процесі актуалізує комунікативні навички та вміння студента користуватися дослідницькими методами і, як наслідок, посилення індивідуалізації процесу навчання, надання максимальних можливостей для самореалізації студента.**Ключевые слова:**
заведение высшего
образования,
инновационные
технологии обучения,
ресурсоведение
лекарственных
растений.Буковинский медицин-
ский вестник. Т.23, № 3
(91). С. 166-169.**ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДИКИ ПРЕПОДАВАНИЯ РЕСУРСОВЕДЕНИЯ ЛЕКАРСТВЕННЫХ РАСТЕНИЙ***О.И. Сметанюк, А.Н. Горошко***Резюме.** С целью оптимизации образовательной деятельности одним из направлений является использование инновационных технологий, которые позволяют студентам эффективно использовать учебно-методическую литературу и наочные материалы.**Цель работы** — изучение эффективности совершенствования учебного процесса с использованием контекстного обучения, как одного из видов инновационных методов.**Материал и методы.** Внедрение в учебный процесс практико-ориентированных методов преподавания предмета «Ресурсоведение лекарственных растений» среди студентов V курса фармацевтического факультета.**Результаты.** В работе освещены особенности использования инновационных технологий в заведении высшего образования, которое базируется на методе проектов. Определены их преимущества при оценке студентов и перспективы данных методов в достижении основной цели заведения высшего образования — формирование специалиста как конкурентоспособной личности.**Вывод.** Внедрение метода проектов в учебном процессе актуализирует коммуникативные навыки и умения студента пользоваться исследовательскими методами и, как следствие, усиления индивидуализации процесса обучения, предоставление максимальных возможностей для самореализации студента.

Keywords: higher educational establishment, innovative teaching technologies, resource science of medicinal plants.

Bukovinian Medical Herald. V.23, № 3 (91). P. 166-169.

INNOVATIVE METHODS OF MEDICINAL PLANTS RESOURCE TEACHING

O.I. Smetaniuk, O.M. Goroshko

Abstract. One of the directions for optimizing educational activity is the use of innovative technologies that allow students to use teaching materials and literature effectively.

The objective of the work was to study the effectiveness of improving the learning process using contextual learning as one of the types of innovative methods.

Material and methods. Implementation of the practical-oriented methods of teaching the discipline "Resource Science of Medicinal Plants" among 5th year students of the Pharmacy department.

Results. The work highlights the features of the innovative technologies use in higher educational establishment, which is based on the project method. Their advantages in assessing students and the prospects of these methods in achieving the main goal of a higher educational institution — the formation of a specialist as a competitive personality are determined.

Conclusion. The implementation of the project method in the educational process actualizes students' communicative skills and abilities to use the research methods and, as a consequence of increasing the individualization of the learning process, provide student with maximum opportunities for self-realization.

Вступ. Одним із завдань закладу вищої освіти — виховання конкурентоспроможного спеціаліста у відповідній галузі. У вишах створені всі умови для засвоєння професійних знань та встановлена система контролю якості вмінь студентів. Однак сучасному суспільству характерні швидкі зміни у всіх сферах життя, у тому числі в інформаційному просторі. Освітня сфера, яка є основоположницею формування особистості, зазнає значних трансформаційних процесів. Простір, де стикаються нові цінності і технології, нові стилі життя, вимагає нових підходів, які б зберегли кращі надбання та підготували б людину, майбутнього фахівця до реалізації особистості в суспільстві. Одним із таких напрямків є використання інноваційної технології, яка заснована на нововведеннях: організаційних (пов'язаних із оптимізацією умов освітньої діяльності) та методичних (спрямованих на оновлення змісту освіти та підвищення її якості) [1]. Такі напрямки навчання дозволяють студентам ефективно використовувати навчально-методичну літературу та матеріали; розвивати проблемно-пошукове мислення; формувати професійне міркування; активувати науково-дослідницьку роботу; розширювати можливості самоконтролю отриманих знань [2].

Мета роботи — вивчення ефективності удосконалення навчального процесу з використанням контекстного навчання, як одного з видів інноваційних методів.

Матеріал і методи. Впровадження у навчальний процес практично-орієнтованих методів викладання предмета «Ресурсознавство лікарських рослин» серед студентів V курсу фармацевтичного факультету.

Результати дослідження та їх обговорення. Для вивчення ефективності удосконалення навчального процесу з використанням контекстного навчання ми обрали курс «Ресурсознавство лікарських рослин», яке

викладається для студентів 5-го курсу фармацевтичного факультету. Вивчення даного курсу в системі підготовки провізора викликане необхідністю практичного здійснення заготівлі лікарської рослинної сировини, оскільки одним із джерел отримання лікарських засобів сучасної медицини є лікарські рослини [3]. Фітопрепарати широко застосовуються в медичній практиці і відіграють важливу роль у лікарській терапії. Зараз особливо гостро стоїть питання про оптимізацію використання й про відновлення існуючої фітосировинної бази. Розвиток цього напрямку має державне значення, а саме — контроль щодо організації раціонального використання й своєчасного відтворення фіторесурсів [4].

Контекстне навчання оптимально дозволяє розкрити науково-професійні здібності студентів, вивчаючи курс ресурсознавства лікарських рослин, оскільки ґрунтується на інтеграції різних видів діяльності студентів: навчальної, наукової, практичної [5]. Основне завдання викладача: організувати так навчання, щоб воно забезпечувало перехід, трансформацію одного типу діяльності (пізнавальної) в інші (професійну) відповідною зміною потреб і мотивів, цілей, дій (вчинків), засобів, предметів та результатів в. Для розв'язання навчальних завдань викладач застосовує форму проекту, в якому віддзеркалюються теоретичні знання та практичні навички студента з предмета. Метод проектів пов'язаний із можливістю організувати навчання в процесі діяльності, зокрема й самостійну роботу, розвивати вміння і навички практичного вирішення отриманих завдань. При організації самостійної роботи такого типу чітко планується процес роботи і визначається обсяг знань, який необхідно отримати самостійно. У навчальному процесі зникає жорсткий розподіл ролей між викладачем і студентом, він перетворюється на важливий освітній суб'єкт, залучаючись до активного процесу

Проблеми вищої медичної освіти

спілкування з використанням знань, отриманих із різних джерел інформації під час самостійної роботи. Метою викладача, у даному випадку, є допомога в обробці інформації та реалізації індивідуальної стратегії навчання, відмова від авторитарного керування студентом, орієнтація на виявлення досягнень, аналіз помилок, навчання самоконтролю.

Для реалізації проекту запропоновані 14 тем, висвітлені в навчальній програмі з ресурсознавства лікарських рослин. Однією з тем є систематизація первинних даних щодо ресурсної спроможності певних видів лікарських рослин для промислової заготівлі на території Чернівецької області, яка віддзеркалюється на 6 із 14 практичних занять. Студенти повинні охарактеризувати рослини на основі сукупності еколого-географічних, морфологічних та хімічних ознак та довести доречність заготівлі сировини на теренах Буковини. На обраних рослинах опановують методи вивчення урожайності, правила раціонального збирання лікарської сировини, вплив умов сушіння на якість сировини. Студенти визначають перелік нормативно-правових документів дозволу на заготівлю сировини та розробляють заходи охорони для конкретних видів рослин.

Робота над проектом «Дослідження ресурсної спроможності лікарських рослин Чернівецьчини» викликала у студентів певні труднощі, причиною яких є недостатня база знань та умінь інформаційного пошуку. Слід зазначити, що у студентів відсутній або обмежений досвід використання дослідницьких методів в обробці інформації. Тому викладачем для дослідників, тобто студентів, розроблені основні етапи організації проектної діяльності: підготовчий, практичний та заключний. На кожному з етапів здійснюються певні види робіт з боку викладача. Відтак, на підготовчому етапі відбувається вибір студентами 10 пріоритетних видів лікарських рослин із 63 запропонованих викладачем. У подальшому студент проводить ресурсознавчі дослідження саме за обраними видами лікарських рослин. Викладач пропонує основні ресурсознавчі характеристики рослин, формулює структуру проектів, відповідно до тем практичних робіт. На практичному занятті викладач висвітлює тему та мету заняття; визначає обсяг самостійної роботи; консультує студентів щодо ефективних способів збирання й аналізу необхідної інформації; планування можливих результатів дослідження. Тема кожного заняття аналізується з урахуванням характеристик, обраних на дослідження видів рослин. Отримані результати записуються у протокол практичного заняття.

На практичному етапі викладач стимулює проектну діяльність, спрямовує роботу студентів на досягнення результату, консультує студентів щодо аналізу та систематизації інформації, здійснює допомогу в моделюванні результатів проекту ресурсних досліджень та формулюванні висновків.

Заключний етап характеризується підготовкою студентів до презентації власного проекту. На цьому етапі студенти звітують про результати своєї діяльності, готуючи схеми, таблиці, діаграми, вносять власні пропозиції

щодо вирішення проблем потенційної спроможності сировини обраних видів лікарських рослин, у мультимедійній презентації.

Протягом всього періоду виконання проектного завдання викладач визначає критерії діяльності студентів, враховуючи особливості оцінювання інтерактивних методів навчання. Першочергове значення має вміння студента не відтворити змісту теоретичних питань, а вміння на практиці застосувати вивчену в позааудиторний час інформацію.

Відповідно до результатів виконаної роботи визначають рівень активності та професійності студента, який переноситься у відповідний бал. Так, проактивний рівень (відмінно) — лідер: студент багатосторонньо комунікативний, вміє співпрацювати з товаришами в команді, охоче навчає інших студентів під час виконання самостійної роботи. Самостійно приймає вірне рішення в складній ситуації, наприклад, у пошуку та обробці інформації з додаткових джерел, володіє креативним мисленням, може вірно оцінити та аналізувати отриманий результат. Здатен використовувати знання і вміння в конкретній ситуації, відповідно до завдання самостійної роботи та опанування практичною навичкою. Пропонує творчий підхід до вирішення проблем, пов'язаних із виконанням самостійної роботи.

При активному рівні (добре) студент характеризується як комунікативний, взаємодіє і навчає інших студентів, має навички співпраці в групі. Швидко приймає вірне рішення в складній ситуації, може правильно оцінити та аналізувати отриманий результат, намагається виявляти самостійність і відповідальність за точність і своєчасність дій, добре усвідомлює ситуацію, в якій опинився, вміє оцінити роботу інших, здатен використовувати знання та вміння в конкретній ситуації, адаптується до нової ситуації, але потребує додаткової консультації викладача.

Малоактивний студент (задовільно) відповідає низькому рівневі активності, не виявляє бажання самостійно працювати та використовує результати, отримані товаришами, потребує допомоги викладача, важко трансформує теоретичні знання та практичні навички, може правильно, але неповно оцінити отриманий результат після допомоги товаришів або викладача, не проявляє самостійності. Повільно адаптується до нової ситуації.

Пасивний (незадовільно) студент — низький рівень активності, відображає репродуктивну діяльність за майже повної відсутності самостійності і творчості, важкій адаптації в нових умовах, відсутнє бажання перелаштуватись до нової ситуації.

Оцінюється робота студента на кожному занятті. Активність студента може змінюватися залежно від підготовки теоретичних питань, усвідомлення поставленої мети та цілої низки інших причин.

Підсумкове оцінювання модульного контролю, на який виділяється 80 балів, розподіляються так: тестовий контроль — 25 балів та презентація — 55 балів.

Отже, контекстне навчання дає можливість не лише передати студентам певні знання та навчити, а й здо-

бувати їх самостійно, оскільки орієнтує студентів на створення певного кінцевого продукту, дає можливості кожному учасникові відчувати власну значущість і необхідність у виконанні загальної справи.

Висновки

1. Впровадження методу проектів у навчальному процесі актуалізує комунікативні навички та вміння студента користуватися дослідницькими методами і, як наслідок, посилення індивідуалізації процесу навчання надання максимальних можливостей для самореалізації студента.

2. Контекстне навчання сприяє досягненню мети формування фахівця у закладі вищої освіти конкурентоспроможної особистості.

Список літератури

1. Кошенко Н. Інноваційні освітні технології навчання та викладання у вищій школі. Педагогіка. 2015;1 (1): 35–38.
2. Дубасенюк ОА. Інноваційні навчальні технології — основа модернізації університетської освіти. Освітні інноваційні технології у процесі викладання навчальних дисциплін. Зб. наук.-метод. праць. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2004; 3–14 с.
3. Ресурсознавство: навчально-методичний посібник з для студентів 5-го курсу фармацевтичного факультету денної форми навчання; уклад. С. Д. Тржецинський, та ін. Запоріжжя: [ЗДМУ], 2015: 144 с.
4. Кисличенко ВС, Ленчик ЛВ, Новосел ОМ, та ін. Ресурсознавство лікарських рослин. Посібник для студентів спеціальності «Фармація». Х.: Вид-во НФаУ, 2015: 136 с.

Відомості про авторів:

Сметанюк О. І. — старший викладач кафедри фармацевтичної ботаніки та фармакогнозії, Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Горошко О. М. — кандидат фармацевтичних наук, доцент кафедри фармацевтичної ботаніки та фармакогнозії, Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», м. Чернівці, Україна.

Сведения об авторах:

Сметанюк О. И. — старший преподаватель кафедры фармацевтической ботаники и фармакогнозии, Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Горошко А. М. — кандидат фармацевтических наук, доцент кафедры фармацевтической ботаники и фармакогнозии, Высшего государственного учебного заведения Украины «Буковинский государственный медицинский университет», г. Черновцы, Украина.

Information about the authors:

Smetaniuk O. I. — senior lecturer of the Department of Pharmaceutical Botany and Pharmacognosy of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi, Ukraine.

Goroshko O. M. — Ph. D. in Pharmaceutical Sciences, Associate Professor at the Department of Pharmaceutical Botany and Pharmacognosy of Higher State Educational Establishment of Ukraine "Bukovinian State Medical University", Chernivtsi, Ukraine.

5. Гузій НВ. Технологія контекстного навчання в організації дидактичної підготовки студентів у вищій педагогічній школі. Вища освіта України № 3 (додаток 1). Тематичний випуск «Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технологія». 2012; 1: 363–70.

References

1. Koshenko N. Innovacijni osvitni tehnologiyi navchannya ta vykladannya u vyshhij shkoli. [Innovative educational technology of teaching and studying at institutions of higher learning] Pedagogika. 2015;1 (1): 35–38. (in Ukrainian).
2. Dubasenyuk OA. Innovacijni navchalni tehnologiyi — osnova modernizaciyi universytetskoji osvity. [Innovative educational technologies — the basis of modernization of university education] Osvitni innovacijni tehnologiyi u procesi vykladannya navchalnyx dyscyplin: Zb. nauk.-metod. prac. Zhytomyr: Vyd-vo ZhDU, 2004: 3–14s. (in Ukrainian).
3. Resursoznavstvo: [Resource science] navchalno-metodychnyj posibnyk z dlya studentiv 5 kursu farmacevtychnogo fakultetu dennoyi formy navchannya; uklad. S. D. Trzheczynskij [ta in.]. Zaporizhzhya: [ZDMU], 2015: 144 s.
4. Kyslychenko VS, Lenchik LV, Novosel OM, ta in. Resursoznavstvo likarskyx roslin. [Resource science of medicinal plants] Posibnyk dlya studentiv specialnosti «Farmaciya». X.: Vyd-vo NFaU, 2015: 136 s.
5. Guzij NV. Teknologiya kontekstnogo navchannya v organizaciyi dydaskalogichnoyi pidgotovky studentiv u vyshhij pedagogichnij shkoli. [Technology of contextual education in organization dydascalogical students preparation in the higher pedagogical school] Vyshha osvita Ukrainy № 3 (dodatok 1). Tematychnyj vypusk «Pedagogika vyshhoyi shkoly: metodologiya, teoriya, tehnologiyi». 2012; 1: 363–70.

Надійшла до редакції 31.01.2019

Рецензент — проф. Булик Р.Є.

© О.І. Сметанюк, О.М. Горошко, 2019